

sistnämnda konstruktion här kan antydas ändamål, ehuru då åter adverbium »helpommin,» hvarpå accenten ligger, bort utbytas mot ett attribut i kasus Translativus.

Ehuru icke lika inbundna, äro äfven de följande perioderna af ganska konstlad art.

10 »Taitavat siis lukijat löytää' liijan paljon laatelevani asioista, heille jo entiseltä hyvin tutuista, ja mainitsevani yhtä ja toista, johon eivät voi' muuta kun kysyä': *cui bono?* semmenkin kosk' eivät tiedä' mitä ennen on ollut kysymyksessä mainittuin ulkomaalaisten ja minun välilläni. Welvollisuuteni olis ollut nyt ennen oman yleisön käsiin antamistani, laittaa' laatimani uudest'-ylös; tämän laimin lyötyäni en saa' muuta kun vakuuttaa' veljellistä lukijaani nöyryydessä kärsiväni ansaittua tytymättömyyttä ja soimauksia häneltä, ja iloitsevani jos hän, viitsittyänsä katsella' läpitse laadelmani, löytäisi siinä jotakin hyväksi otettavaa olevan.»

20 Det kan vara skäl att äfven eljest aftrycka detta Förf:s blygsama förord till den förtjenstfulla afhandlingen. Och i detta hänseende är uttrycket visserligen vackert. Men för Förf:s Finska språk aflägger det i vår tanke icke ett lika vackert vittnesbörd. Ja t. ex. »ennen oman yleisön käsiin antamistani» utgör ett bestämdt språkfel. Det borde heta: »ennen sen antamistani,» ifall här eljest är fråga om afhandlingens öfverlemnande i allmänhetens händer. Nu måste orden öfversättas: »förrän hvad jag öfverlemnar (mitt öfverlemnande) i den egna allmänhetens händer.» Att Verbernas Nominalformer äro öfverallt inträngda, hvarest Förf. derigenom kunnat utmönstra partikel och verbum finitum, utgör detta språks värsta tunga. Interpunkteringen är också förvillande, då satserna icke öfverallt skiljas från hvarandra genom kommata.

30

46 LATINSK SKOLGRAMMATIK

AF CARL RUDOLF FORSMAN. TAVASTEUS. 1848.

Litteraturblad n:o 1, januari 1849

40 Det är billigt, att ett arbete, sådant som detta, med det första göres för Skolmän och andra undervisare bekant, för att undergå den pröfning, hvarpå dess gillande för ändamålet kan bero. Säker blir en sådan pröfning först genom bokens begagnande vid undervisningen. Hvad derförinnan kan om densamma anföras, består i ett mer eller mindre subjektivt öfvervägande af de förtjenster och brister, hvilka uppmuntra till den praktiska pröfningen eller från densamma afskräcka.

Till en fullgiltig recension anser Ref. sig icke heller nog kompetent; äfvensom en sådan icke rätt skulle lämpa sig för detta blads plan. Härtill kommer, att Ref. granskande genomgått blott det väsentligaste af bokens innehåll. Endast hvad vid denna granskning framstått såsom arbetets förtjenst eller väckt betänkligheter mot dess begagnande såsom Skolbok kunna vi alltså här anföras.

50 En måttstock för bedömandet ger bokens angifna ändamål, att begagnas som Skolgrammatik och att i denna egenskap ersätta Strelings grammatik, hvars nödortftiga omarbetande Förf. säger sig hafva gjort till sin uppgift. Dess afgjorda förtjenster falla sålunda lätt i ögonen. De väsentligaste äro: ordbildningslärans upptagande; förbättrad lära om Verbum; Syntaxens rationela framställning och en dugligare Prosodi.

Deremot ger boken icke få anledningar till den önskan, att Författarens bemödanden måtte hafva krönt af större framgång. Med icke ringa ledsnad uppräknar Ref. här dessa bokens brister. Förf., Hr. Forsman, är nemligen en bland de få skolmän i landet, som i egenskap af skriftställare sökt främja undervisningens framgång, och som särskildt bevisat sig i Latinet ega en sällsynt insigt, hvilken bort göra Hr. F. synnerligen egnad till företagens lyckliga genomförande.

Såsom lyten, betänkliga för en Skolbok, anse vi i denna grammatik: gagnlösa omsäningar, en ofta onödligtvis utdragen och otydlig framställning, några origtiga, flera olämpliga definitioner och reglor. 10

Med afsigt förbigå vi frågan, hvad som hörer till en Skolgrammatik, emedan den blifvit så ofta afhandlad och om dess rätta besvarande ännu kan stridas. För vår del ledas vi af den åsigt, att en sådan bok bör afse Latinläsning, icke Latinskrifning. Hvad vi hos Förf. anmärka, är, såsom sagdt, i första rummet omsäningar, hvilka utan gagn öka bokens omfång och lärjungens minnesläsning, ja, derigenom att samma sak förklaras i olika ordalag, förvirra dennes uppfattning af saken, åtminstone vänja honom vid osäkerhet i uttrycket. Så definieras de särskilda *partes orationis* genast, då de i Etymologins början uppräknas. Vid afhandlandet af hvarje särskild *pars* upprepas väl icke definitionen i denna allmänna form. Men då t. ex. Nomen kallas ett ord, »som säger hvad eller hurudant något är,» Verbum ett ord, »som bemärker göra, lida eller vara något.» så återkomma dessa definitioner, såsom nödigt blir, vid framställningen af Substantivum och Adjectivum, Activum, Passivum och Neutrum. Vår tanke är, att, om de förstnämnda definitionerna skola finnas på anförd plats, för det första deras läsning bör besparas, tills lärjungen genomgått de särskilda afdelningarne af etymologin, och för det andra att de i hvarje fall böra i en allmän föreställning sammanfatta de särskilda definitionerna för särskilda slag af Nomina och Verba. T. ex. Nomen: benämner föremål; Verbum: uttalar ett skeende. Vi förbigå såsom mindre väsentligt, att Numeralia icke innefattas i Förf.s definition på Nomen, Inchoativa blott oegentligt i den på Verba, vid hvilken äfven: varande i ett tillstånd, är den rätta definition på Neutra, såsom Förf. också längre fram definierar dessa, då han äfven definierar Activum: utsäger en från Subjektet på Objektet »öfvergående verkan.» Samma förhållande återfinnes i definitionen på Modus Verbi. Så vidare de dubbla definitionerna på Casus och Tempus i Etymologin och i Syntaxen; i sistnämnda afdelning ytterligare de dubbla uppgifterna om Subjektets casus, de skilda reglorna för adjectivum såsom attribut och prædikat, den allmänna uppgiften om Genitivi betydelse med de från denna afvikande om Genit. objectivus och partitivus o. s. v. 20 30 40

Exemplen på onödig vidlyftighet och otydlighet i framställningen borde anföras talrikare, för att vara bevisande. Förf. må dock hålla oss ursäktade, att vi här till prof afskrifva endast följande:

»*Communia* (af *gemensamt kön*) äro alla sådane *personnamn*, hvilka för manliga och qvinliga könet hafva blott en enda *gemensam* form. Sådana ord brukas dock vanligen som *Masculina*, så ofta könet icke behöfver närmare bestämmas.»

Hade Förf. t. ex, skrifvit: 50

Communia (af *gemensamt kön*) äro de namn, hvilka såsom *Masculina* utmärka manligt kön, såsom *Feminina* qvinligt. Dock nyttjas de vanligen som *Masculina* om båda könen *gemensamt*:

så hade anmärkningen om djursnamn såsom *communia* varit öfverflödig. Öfverflödigt är äfven, att i skilda anmärkningar tala om

substantiva Mobilia och djursnamn såsom Mobilia. Af Båda slagen hade exempel kunnat anföras under reglorna för Masculina och Feminina af bemärkelsen; hvarefter namnet kunnat angifvas i en anmärkning. T. ex. om Magister, Magistra, Cervus, Cerva blifvit i reglorna anförda, hade anmärkningen:

Mobilia (af rörligt kön) kallas sådane Substantiva som: magister magistra, cervus, cerva, varit tillräcklig. Likaså såsom undantag från sagde regler:

10 *Epicoena* (af *samfäldt* kön) kallas de djursnamn, som utmärka båda könen, men grammatiskt äro blott af *ett* genus: t. ex. Corvus (Masc.) *korp*, hanne och hona, felis (Femin.) *katt*, hanne och hona. De skilda könen utmärkas då genom orden *mas* (hanne), *mascula* (manlig), *femina* (hona): t. ex. corvus mas, felis mascula, felis femina.

Ty hit hörer denna anmärkning, icke till definition på Communia. Förf.s citerade definitioner upptaga 17 rader. Desamma enligt Ref.s förslag skulle med lika stilar och format upptaga ungefär 8 tryckta rader.

20 Vi anföra här icke vår framställning såsom mönster, utan såsom bevis, att Förf.s skriftsätt kunnat vara kortare och enklare. Den omständlighet, hvarje hithörande anmärkning fordrar, torde göra det ursäktligt, att vi till ytterligare prof på det anmärkta felet blott hänvisa till t. ex. definitionerna på Interjectio, Verbum Neutrum, Infinitivus, Supinum, på Genitivus Subjectivus och Objectivus, på Ablativus Causae, styckena i Satsläran (§ 62), reglorna för predikatets genus och numerus, för Dativus vid Adjectiva, för Conjunctivus i Indirecta Frågesatser, för bruket af Gerundivum. Dessa exempel äro anförda utan serdeles val, men gifva dock prof både på ett framställningssätt, som gör saken för en lärjunge i barnaåren dels obegriplig, dels otydlig, och på förklaringar, som för en sådan äro onyttiga.

30 Det vore orättvist att icke erinra, att i boken kan uppvisas ett ganska stort antal definitioner och regler, hvilka utmärka sig genom redighet och enkel framställning. Dock antalet af dem, mot hvilka i anseende till framställningen anmärkningar med skäl kunna göras, är så stort, att de gifva det anmärkta felet mycken vigt för bokens bedömande såsom Skolbok.

40 Det är svårt att alltid skilja mellan fel i framställningen och fel i uppfattningen. Så inträffar det, att några af de ofvan påpekade styckena äfven kunna anses lida af det sednare felet. Vi hafva också antydtt, huru t. ex. de allmänna definitionerna på Nomen och Verbum kunna anses olämpliga, emedan de blott med samma eller andra ord upprepa de speciela definitionerna, utan att afgöras kan, om Förf. förkastat den allmännare uppfattningen såsom oriktig, eller ansett upprepariet vara för nybegynnaren ganeligt.

50 Bestämdt oriktig är definitionen på Subst. *abstractum*. Förf. säger, att concretum »betecknar ett *verkligt ting*, som varseblifves af våra *yttre sinnen*, abstractum »en *egenskap* som varseblifves af *själen*.» Menar Förf. på fullt allvar, att de yttre sinnena tillhöra kroppen? – Då lärer han få svårt, att göra själen tillvaro trolig. Dessutom sammanfaller Substantivum abstr. såsom utmärkande »*egenskap*» med, hvad Förf. sagt adjectivum vara. Äro t. ex. substans, orsak, begrepp, omdöme, sanning, rätt egenskaper? är Gud en egenskap? Är åter något af allt detta »verkligt?» – Till grammatiken hörer sannerligen någon Logik, isynnerhet till grammatikens författande.

Om Casus-definitionerna hafva vi förut talat. Genitivus t. ex. utsäger något mera, än »egaren, upphofsmannen, orsaken.» Bättre är då, att

Förf. äfven säger: »Genitivus utsäger hvilkens, hvars något är.» Ty dess allmänna betydelse är att utsäga slaget, arten; hvarföre äfven öfversättningen »alstrande» är origtig. Olämpligt är det, att förklara: Gen. objectivus »uttrycker den person eller sak, på hvilken något öfvergår eller har afseende.» Ty under denna definition kan äfven Accusativus Objecti och Dativus inbegripas. Och då Genit. partitivus säges »uttrycka det *hela* i motsats mot delarna,» så är detta ett verkligt *Lucus a non lucendo*. Partitivt är i Svenskan det obestämda substantivet i motsats mot det genom artikeln bestämda, i Franskan Regime indirect i motsats mot Regime direct, i Ryskan Genitiven i motsats mot Accusativen o. s. v.. Men dessa former utmärka då *delen* i motsats mot det hela, icke tvärtom. Så betecknar också i Latinet Genit. partitivus någon del af det föremål, hvarom fråga är. T. ex. i frasen *aliquid boni* utmärker genitiven *icke* det goda öfverhufvud eller *allt* godt, hvarom här icke alls är fråga, utan *den del* af det goda, som betecknas med något; i *unus omnium* är icke fråga om alla, utan om så stor del af alla, som en enda utgör, d. ä. här talas *icke* om *en* såsom sådan, *icke* heller om *alla*, utan om *den ena*, som utesluter alla öfriga, och om *den allhet*, som representeras af den ena. Än tydligare är detta i fraserna; *expers rationis*, *dives pecoris*. Ingen begärer, att hans nästa skall besitta *allt* förnuft, utan då man säger honom »sakna förnuft,» menar man, att han deraf icke har sin behöriga *andel*. Den, som är »rik på boskap,» eger *icke all* boskap, utan så stor *del* deraf, att denna del utgör en rikedom. Vi känne väl, att andra grammatici här föregått Förf. med dåligt exempel; men hvar och en kan välja sina mönster. Att göra genitiverna »rationis» och »pecoris» i nyss anförda exempel till Genitiva objectiva, är ännu en anmärkningsvärd blunder. Huru kunna ord, sådana som »expers» och »dives,» sättas med ett objekt? Hvarken härledning eller betydelse gifva härtill minsta skäl.

Origtigt är att kalla Apposition blott »ett Subst., hvilket såsom *förklarande biord* tillägges ett annat Substantivum.» Ty ett sådant »biord» står äfven i Genitivus. Eller förklara icke uti uttrycken: *amor patris* (Subj.) och *amor patriae* (Obj.), genitiverna *patris* och *patriae* ordet »kärlek,» nemligen hvad slags kärlek här är fråga om, faderskärlek och fosterlandskärlek. *Streling* säger här välbetänkt: »tvenne Subst., som beteckna samma person eller sak.» En allmännare och en särskild benämning för samma föremål utgöra de två Substantiva. Lämpligt synes att, såsom Förf., kalla det allmännare namnet apposition; men definitionen hade bort vara en namn. I vår tanke kan regeln för apposition förenas med regeln för attribut och prædikat. Ty appositionen är äfven ett *prædikat såsom biord*.

Så förhåller sig äfven med regeln om *quantus* och *qualis* såsom relativa i det hänseende, att Förf. glömt påminna om deras relation till tantus och talis. I definition på *Oratio obliqua* är tillägget: »hvarigenom talet blir berättande» origtigt Ty *talet* är berättande äfven, då *oratio recta* nyttjas. Origtig måste vi äfven anse den uppgiften, att genom »participialconstructionen tvenne satser sammandragas till en enda sats.» Redan det, att Förf. afskiljer den participiala constructionen med särskilda kommata, visar, att han sjelf icke upphört att betrakta den som participial-sats. Origtigt är uttrycket (§ 86. 3, 1.): »Hvad som förut sker och alltså äfven förut tänkes, d. v. s. *bisatsens Verbum*.» Säga vi: Författaren tänkte på saken, då han skref regeln, så vill väl Hr. F. icke yrka, att hvarken skrifvandet skedde eller bör af oss anses hafva skett före tänkandet, hvilken sednare handling här uttryckes genom hufvudsatsen.

Vi medgifva, att de afgjordt origtiga definitionerna och reglerna i boken icke äro alltför många. Men af de olämpliga anser Ref. sig der kunna uppvisa ett icke ringa antal.

10 Hit höra i första rummet Förf:s förklarande öfversättningar af de grammatikaliska termerna, de s. k. orddefinitionerna. Enligt Ref:s tanke borde jemte det förklarande ordet termens ordagranna öfversättning anföras: t. ex. icke »*Verbum* (Tidsord),» utan *Verbum* (Ord, Tidsord). Förhållandet mellan de anförda öfversättningarna kan tryggt lemnas åt lärarens utredning. Derföre hafva vi ofvan såsom öfverflödigt anmärkt, att Förf. i långa definitioner sökt uttyda orden Interjectio och Supinum. Åtminstone röjer detta stor inkonsequens i framsällningen. En annan inkonsequens är, att t. ex. *Plusquamperfectum* och *Futurum Exactum* icke erhållit någon öfversättning eller förklaring. Förklaringar, sådane som: »*Adverbium* (Tilläggningsord),» »*Pronomen* (Förord),» »*Ablativus* (Bestämningens Casus),» »*Coniunctivus* (Förenande ett vilkor med handlingen eller Vilkorlighetssätt),» »*Gerundium* (Handlingensord),» kunna också med skäl anses för olämpliga.

20 Härmed sammanhänger arten af en mängd sakdefinitioner. T. ex. »*Participium* kallas ett ord, som *deltager* uti betydelsen af *Nomen* och *Verbum*;» »*Coniunctivus* utsäger handlingen såsom vilkorlig, oviss, möjlig, medgifven, önskelig;» *Infinitivus* »utsäger blotta handlingen, utan att bestämma af hvem eller huru den sker —,» der (likasom i några följande exempel) de understrukna orden äro förvirrande; »*Sammanfatt Sats*, der tvenne eller flera satser stå med hvarandra i *omedelbar förbindelse*.» »*Försats* = *bisats*, som *föregår* sin *eftersats*,» der i *tankegången* hade bort tilläggas; definitionen på *Period*; uppgiften om *Adjectiva Relativa* (§ 71, 8) och om *Adjectiva med Dativus* (§ 72, 3).

30 I afseende på de positiva syntaktiska reglorna, der dessa icke bero af sådane definitioner som de anförda, gläder det oss att kunna förklara, att de oftast äro framställda med nödig bestämdhet. Särskildt förtjenar läran om bruket af *Tempora* att utmärkas.

Deremot lemna i Ref:s tanke sakens uppfattning och reglornas anordning mycket öfrigt, att önska, och det är i detta hänseende många af dessa kunna anses för olämpliga. Utan att hänvisa till särskilda regler, anmärka vi derföre endast några allmänna förhållanden.

40 Vi hafva redan anført, att läran om *Attribut* och *Apposition* bort framställas jemte den om *Substantivum* och *Adjectivum* såsom *Prædicat*. Vi tillägga, att läran om dubbel *Nominativus* hos vissa *Verba* högst olämpligt förekommer långt afskild från den sistnämnda, då den med denna på det närmaste sammanhänger. Vidare borde läran om *Casus* för ort, tid, mått afskiljas från öfriga *Casus*reglor, emedan den med den egentliga *Casus*betydelsen har föga gemensamt. Förf:s anordning af *Casus*reglorna för *Genitivus* och *Ablativus* isynnerhet har medfört en fullkomligt onödig vidlyftighet. Så förundrar det Ref. också, att Förf. icke upptagit *Coniunctivi* betydelse af *modus* för *blott föreställd handling*; hvarigenom läran om *Coniunctivi* bruk så betydligt skulle förenklats, isynnerhet om Förf. tillika fäst behörig uppmärksamhet på tankens, viljans och känslans olika betydelse i fråga om det föreställda. Slutligen anse vi Förf. hafva gjort orätt, då han för bruket af *Participium* icke uppställt den enkla regel: att, när *Subjektet* i *Participial-satsen* hänföres sig till *ett ord i den sats*, till hvilken densamma är *bisats*, *Participium* sättes i lika *Genus*, *Numerus* och *Casus* med det påpekade ordet; hvaremot, då *Participium* sättes i *Ablativus*. I förra fallet är *Subjektet* nemligen alltid ett *Personord* eller *Pronomen relativum*. Till denna regel blir knappt den ytterligare

anmärkning nödig, att Accusativus Participii præteriti bör förklaras genom en Passiv Construction, icke, såsom Förf. gjort det, genom en Activ.

Ref:s öfvertygelse är, att här antydda anordning af Syntaxen skulle gifva det hela större redighet, göra många af de reglor och anmärkningar, Förf:s Grammatik innehåller, öfverflödiga och betaga andra den olämpliga form i hvilken de nu uppträda.

Ref. upprepar det, att Herr Forsmans ifver för Skolverkets bästa, hans sällsynta erudition i Latinet, den stora möda, som på en lärobok af detta slag måste användas, slutligen det hopp, författaren naturligtvis hyser, att se boken använd vid den offentliga undervisningen, skulle gjort det för Ref. dubbelt kärt, att finna färre anledningar till anmärkningar. Men Ref. kan till dessa bifoga endast den påminnelse, att han såsom sjelf skollärare kanske i många fall varit ensidigt ledd af vanan vid sin läromotod och sina termer. Ehuru således Ref. för sin del skulle kritiserande följa bokens ledning såsom lärobok, kan förhållandet vara annat med andra lärare. I intet fall kan fråga uppstå, att icke Hr. F:s grammatik står framom den nu i Skolorna begagnade Strelings.

Med hänseende till Förf:s i företalet föreslagna kurser för Högre Elementarskolans klasser förefalla oss tvenne omständigheter anmärkningsvärda. Under en tvåårig kurs, äfven i Latinet förberedd genom läsning af grammatik t. o. m. Andra Deklination, medhinnas på härvarande H. Elementarskolans Första klass endast Etymologin, jemte till densamma hörande »Öfningsexempel.» Förf. anser, att en betydlig del af Syntaxen ännu borde genomgås på samma klass. Huru mångårig kurs då för klassen antages, veta vi icke. På Andra Klassen läsas här under ett års kurs Syntaxens viktigare reglor jemte öfriga Öfningsexempel i den ifrågavarande Läseboken. Först på tredje klassen läses Syntaxen fullständigt och Cornelius expliceras, åter under ett års kurs. För Fjerde klassen återstår då något af Cornelius, hvilket i början af den tvååriga kursen genomgås. Sex år utgöra sålunda Skolans sedvanliga lärotid. Fordrar nu Hr. F. en så vidsträckt lärokurs i Latinet för Första klassen och dertill två års kurs för den Andra, så måste Skolans lärotid komma att uppgå åtminstone till åtta år.

Den andra omständigheten är, att Hr. F. blott såsom ett önskningsmål uttalar det, att en lärjunge, som läsit heta Etymologin och en stor del af Syntaxen, borde genomgå alla Öfningsexempel för sin etymologi, utan att ens yttra en dylik önskan i fråga om Syntaxen. Vi trodde sannerligen icke, att vid någon offentlig Skola i detta land den gamla metoden ännu skulle upprätthållas, den nemligen, att hos lärjungen inplugga utanlexan ur grammatiken utan regeln åtföljande praktiska språköfningar. Det förvända i denna metod torde numera knappt behöfva påpekas, då läroämnenas mängd och kursernas omfång gör den till ett verkligt barbari mot lärjungen. För det tredje fordrar Hr. F. i våra ögon besynnerligt nog, att af Syntaxen hela Casusläran bör föregå reglorna för Infinitivi, Conjunctivi och Participii bruk, d. ä. Satslärans tillämpningar. Vår mening är icke, att den Latinska Syntaxens svåraste del, läran om Conjunctivi begagnande »skulle inläras fullständigt. Men kännedom om de partiklar, som alltid eller oftast börja conjunctivsats, jemte begrepp om detta modi allmänna betydelse, kunskap om frågesatser, om Infinitivus såsom Subjekt och Objekt, om Accusativus cum Infinitivo i samma satsställning samt om Participii bruk kan lärjungen på denna ståndpunkt utan svårighet inhemta. Ja detta allt är mera rationelt och derföre lättare förståndligt, än de flesta

10

20

30

40

50

Casusreglorna. Öfverhufvud är vår öfvertygelse, att läran om satsens samband bör föregå den egentliga Syntaxis rectionis. Det för ändamålet nödiga af Casusreglorna inhemtas sjelfgifvet under de praktiska öfningarne till Etymologin. Det speciellare af desamma må gerna anstå, tills någon öfning i satsers hänförande till hvarandra är vunnen.

J. V. S.

10 47 SVENSKA PLANCHVERK.¹

Litteraturblad n:o 1, januari 1849

1. EUROPEISKA NATIONERNA, DERAS SEDER, BRUK OCH KLÄDEDRÄGTER. TEXTEN BEARBETAD AF L. WESTERDAHL, PHIL. MAGR.; PLANCHERNA LITOGRAFIERADE AF C. A. DAHLSTRÖM. ST:HOLM 1848.

2. NORDAMERIKAS INDIANER, SKILDRADE AF C. CATLIN. ÖFVERSÄTTNING. ST:HOLM 1846-48.

Hvad Förläggaren i anmälan till N:o 1 anförer, att Svenska litteraturen saknar något utförligare geografiskt arbete, har väl sin rigtighet. Men å andra sidan kan icke heller påstås, att närvarande arbete fyller denna lucka ens för Europas geografi. Såsom titeln ger vid handen, innehåller detsamma också en etnografisk skildring af vår verldsdel, hvartill för hvarje land fogas blott det allmännaste ur den egentliga fysiska och politiska geografin. Önskligt hade till och med varit, att det egentliga ämnet blifvit något fullständigare utfördt, emedan äfven det hithörande nu har alltför mycket af framställningen i ett kompendium.

Titeln ger tillkänna ett sjelfständigt utfördt arbete, medan sagde anmälan kallar detsamma en »öfverflyttning» till Svenskan af ett bland de bästa utländska. Om titel eller förlagsanmälan kommer rätta förfällandet närmare, kunne vi icke afgöra. Troligt är, att Berghaus berömda arbeten ligga till grund för boken.

Hvad boken i hittills utkomna häften innehållit, gör den likväl förtjent af läsarens uppmärksamhet. Ländernas fysiska beskaffenhet, klimat, produkter och befolkning äro vida bättre och utförligare beskrifna, än i någon annan Svensk geografi. Upplagan är till papper och tryck väl betänkt, och plancherne äro högst lysande, några äfven mycket väl tecknade och litografierade. Boken lämpar sig således serdeles väl för familjbiblioteker, till nöjsam läsning på samma gång som nyttig. Den kommer att innehålla 30 ark text och lika många plancher, så att köparen kan erhålla en kostymmodell från alla de förnämsta länder i Europa. Den dyrhet, kolorerade plancher vanligen medföra, gör, att man kan anse bokens pris för temligen modererat.

I N:o 2 framställes för läsarens blickar både genom ord och i bild teckningen af en folkstam, hvilken efter all sannolikhet snart skall lemna denna jord, för att kvarleva endast som en saga från forntiden. Hvem känner icke dessa Indianer till namn och lynne ur Coopers förträffliga romaner? I »sista Mohikanen» vid »Susquehannas källor» har läsaren troligen lärt sig att med en känsla af lifligt deltagande betrakta dessa vildar, hos hvilka en så ovanlig sedlig lyftning röjer sig. Det är också verkligen häruti dessa vildar utmärka sig framför alla andra kända, i råhetens tillstånd lefvande människoflockar. Äfven Hr. Catlin, som en följd af år egnat sig åt undersökningar af deras seder och

¹ Tillgängliga i Bokhandeln i Kuopio, N:o 1 till 22 kop. Silf. häftet, N:o 2 fullständigt till 7 Rub. 46 kop. Silfver.